

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА**Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи**

З А Т В Е Р Д Ж У Ю »
Проректор науково-методичної та
навчальної роботи
О.Б. Жильцов
2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Університетські студії
(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань 23 «Соціальна робота»

(шифр і галузь знань)

Спеціальність 231 Соціальна робота (Соціальна робота) - -

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____

(шифр і назва спеціальності)

інститут, факультет, відділення Інститут людини
(назва інституту, факультету, відділення)

2016-2017 навчальний рік

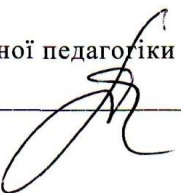
Робоча програма «Університетські студії» для студентів за напрямом підготовки
«Соціальна робота»

Розробники: Н.Є. Тимошенко, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
соціальної педагогіки та соціальної роботи; А.В. Якименко, викладач кафедри загальної,
вікової та педагогічної психології

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри соціальної педагогіки та соціальної
роботи

Протокол від «30» серпня 2016 року № 8

Завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи

 (Т.Г. Веретенко)

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини Н. А. Клішевич

ЗМІСТ

Пояснювальна записка

Структура програми навчальної дисципліни

I. Опис предмета навчальної дисципліни

II. Тематичний план навчальної дисципліни

III Програма

Модуль I. Я - студент

Змістовий модуль 1

Модуль II. Вступ до спеціальності «Соціальна робота»

Змістовий модуль 1

Змістовий модуль 2

Модуль III Лідерствослужіння

Змістовий модуль 1

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Університетські студії»

V. Плани семінарських та практичних занять

VI. Завдання для самостійної роботи

Картка самостійної роботи студента

VII. Система поточного та підсумкового контролю

VIII. Методи навчання

IX. Методичне забезпечення курсу

X. Рекомендована література

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Університетські студії» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою соціальної педагогіки та соціальної роботи на основі освітньо-професійної програми підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня відповідно до навчального плану для спеціальності «Соціальна робота» денної форми навчання.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати здобувач першого (бакалаврського) рівня відповідно до вимог освітньо-професійної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Університетські студії», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Курс «Університетські студії» підготовлений для студентів за спеціальністю «Соціальна робота».

В умовах формування інноваційного суспільства функціональними особливостями освіти виступає не тільки здатність надавати тим, хто навчається, певний обсяг знань та навичок, але й підвищувати здатність до сприйняття та використання на практиці нових наукових ідей, формувати новаторські здібності, ініціативу тощо.

До сучасного студента вищого навчального закладу висуваються високі вимоги щодо свідомого підходу до процесу навчання, розуміння системи організації навчального процесу, місця та значення самостійної роботи в даному процесі. Потенційні можливості студента можуть в повній мірі проявитися і реалізуватися лише при раціональній самоорганізації навчальної діяльності: умінні планувати свою роботу, володіти прийомами економії часу, техніки та гігієни розумової праці тощо.

Мета курсу – допомогти студентам опанувати основні питання самоорганізації, навчальної діяльності у ВНЗ; ознайомити студентів із засадами соціальної роботи, особливостями її розвитку в Україні, відмінностями у роботі з різними групами клієнтів, які потребують соціальної підтримки; сформувати гуманістично орієнтований професійний світогляд майбутнього соціального працівника; сформувати систему спеціальних знань у галузі лідерстваслужіння.

Завдання курсу:

- аналіз системи організації навчального процесу у вищому навчальному закладі;
- ознайомлення з формами організації навчання, особливостями самостійної роботи студента;
- сприяння формуванню у студентів умінь наукової організації навчальної діяльності як підґрунтя оволодіння наступною професійною діяльністю;
- сприяння формуванню гуманістично орієнтованого професійного світогляду майбутнього спеціаліста з соціальної роботи, який розуміє потреби та проблеми різних соціальних груп;
- ознайомлення зі сферами діяльності спеціаліста з соціальної роботи як можливими місцями майбутньої діяльності та її специфіки;
- ознайомити студентів з лідерством служінням та його основними принципами;
- розвинути лідерські якості студентів;
- навчити використовувати принципи лідерстваслужіння в щоденній діяльності.

Після опанування курсу студенти мають володіти **знаннями** щодо:

- самоорганізації навчальної діяльності, які є підґрунтям ефективного оволодіння наступною професійною діяльністю;
- призначення та функції соціального працівника;

- цінностей, принципів, ролі та обов'язків спеціалістів з соціальної роботи;
- кваліфікаційних вимоги до професійної діяльності соціального працівника;
- професійної компетентності соціального працівника.
- основні теорії та концепції лідерства;
- особливості лідерства служіння;
- поняття «лідерство-служіння», «комунікація», «активне слухання», «команда», «цінності», та ін.

Після опанування курсу студенти мають володіти **вміннями**:

- аналізувати питання реального стану соціального розвитку та соціальної роботи;
- розрізняти та застосовувати критерії професійності соціального працівника,
- формувати особисте бачення процесу становлення та розвитку спеціаліста з соціальної роботи;
- надавати соціальні послуги різним категоріям клієнтів;
- формувати оціночні характеристики компонентів соціальної роботи та характеристики використання спеціальних рис спеціалістів з соціальної роботи;
- використовувати лідерство служіння в щоденній діяльності;
- застосовувати навички ефективної комунікації;
- ефективно працювати в команді;
- визначати свої головні цінності.

Компетенції студентів:

професійно-базові: *деонтологічна:* знання та дотримання етичних принципів діяльності як з погляду професійної чесності, так і з погляду розуміння можливого впливу на особистість, соціальну групу, соціальну ситуації; повага до гідності кожної людини; вміння бути толерантними та стриманим до різних емоційних проявів клієнтів, за різних обставин зберігати емоційну стабільність; *організаційна:* вміння здійснювати управління власною професійною діяльністю та працювати у команді, визначити, конкретизувати та вибудовувати ієрархію завдань у професійній діяльності; здійснювати стратегічне та тактичне планування; налагоджувати взаємозв'язки організацій і установ державного і недержавного секторів сфери соціального захисту населення; *технологічна:* вміння оптимально використовувати сучасні технології соціальної роботи з різними категоріями отримувачів послуг; *правозахисна:* ефективне використання у професійній діяльності нормативно-правових документів для вирішення відповідних професійних завдань, соціально-правових ситуацій.

Програмні результати навчання: знання теоретичних основ соціальної роботи; знання та здатність дотримуватися етичних принципів соціальної роботи; здатність використовувати ІКТ-технології у професійній діяльності; здатність самостійно продовжувати навчання.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 120 год., із них: 22 год. – лекції, 20 год. – семінарські заняття, 14 год. – практичні заняття, 56 год. – самостійна робота, 8 год. – модульний контроль.

Вивчення студентами навчальної дисципліни «Університетські студії» завершується заліком.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-професійний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <i>1301 «Соціальне забезпечення»</i>	Нормативна
	напрям підготовки <i>6.130102 «Соціальна робота»</i>	
Змістових модулів – 4		Рік підготовки
		1-й
Семестр		
1-й		
Загальна кількість годин – 120		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,5	освітньо-професійний рівень: перший (бакалаврський)	Лекції
		22 год.
		Семінарські
		20 год.
		Практичні
		14 год
		Модульний контроль
		8 годин
		Самостійна робота
		56 год.
		Вид контролю
		залік

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Самостійна робота з підготовки до	Самостійна робота	Підсумковий контроль
МОДУЛЬ І. Я - СТУДЕНТ									
Змістовий модуль 1									
1.	Витоки і шляхи розвитку Київського університету імені Бориса Грінченка	9	4	2		2		5	
2.	Кредитно-модульна система організації навчального процесу	8	4	2		2		4	
3.	Самоорганізація студента як базова умова успішного навчання. Методи і прийоми роботи з інформацією	13	6	2		4		5	2
Разом		30	14	6	0	8		14	2
МОДУЛЬ ІІ. ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ «СОЦІАЛЬНА РОБОТА»									
Змістовий модуль 1									
4.	Моя майбутня професія – соціальний працівник	10	4	2		2		6	
5.	Специфіка професійної діяльності соціального працівника	16	8	4		4		6	2
Разом		26	12	6		6		12	2
Змістовий модуль 2									
6.	Професійний портрет соціального працівника	12	6	4		2		6	
7.	Етапи професійного зростання соціального працівника	12	6	4		2		6	
8.	Компетентнісні виміри майбутньої професії	10	10	2		2		4	2
Разом		34	16	10	0	6	0	16	2
МОДУЛЬ ІІІ. ЛІДЕРСТВОСЛУЖІННЯ									
Змістовий модуль 1									
9.	Поняття про лідерство.	4	2		2			2	
10.	Служіння як основний вид діяльності лідера	8	4		4			4	
11.	Міжособистісна комунікація лідера.	8	4		4			4	
12.	Ефективна взаємодія в команді.	4	2		2			2	
13.	Поняття про ціннісну сферу особистості.	6	2		2			2	2
Разом		30	14		14		0	14	2
Разом за навчальним планом		120	56	22	14	20	0	56	8

ІІІ. ПРОГРАМА

МОДУЛЬ І

Я – СТУДЕНТ

Змістовий модуль 1

Лекція 1. Витоки і шляхи розвитку Київського університету імені Бориса Грінченка (2 год.)

Етапи становлення ідеї університету. Історія розвитку Київського університету імені Бориса Грінченка. Структура університету. Життєвий шлях Б. Д. Грінченка, чие ім'я носить Університет.

Семінарське заняття 1. Ім'я Бориса Грінченка – в назві університету. (2 год.)

Основні поняття теми: університет, учительські курси, Інститут підвищення кваліфікації, Київський університет імені Бориса Грінченка.

Рекомендована література: 7, 8, 21, 22, 28

Лекція 2. Кредитно-модульна система організації навчального процесу (2 год.)

Структура та зміст вищої педагогічної освіти. Індивідуальний навчальний план студента. Форми організації навчання: навчальні заняття, виконання індивідуальних завдань, самостійна робота студентів, практична підготовка і контрольні заходи. Основні види навчальних (аудиторних занять): лекція, лабораторне, практичне, семінарське та індивідуальне заняття, консультація. Роль і місце самостійної роботи у засвоєнні студентом навчального матеріалу. Контроль, облік та оцінка знань – найважливіший засіб керування навчальним процесом, якістю навчання та навчальною працею студента. Загальні критерії оцінки знань студентів. Кредитно-модульна система оцінювання знань.

Семінарське заняття 2. Форми організації навчання. (2 год.)

Основні поняття теми: Болонський процес, Європейська культурна конвенція, кредит, навчальний план, навчальна програма, змістовий модуль, індивідуальний навчальний план студента, вищий навчальний заклад, форми організації навчання, аудиторні заняття, лекція, лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття, консультація, самостійна робота студента, контроль, облік та оцінка знань, модульно-рейтингова система оцінювання знань.

Рекомендована література: 7, 8, 21, 22, 28

Лекція 3. Самоорганізація студента як базова умова успішного навчання. Методи і прийоми роботи з інформацією (2 год.)

Особливості організації власного часу. Самоспостереження. Стратегії самоорганізації та організації власного часу. Культура навчальної праці студента – уміння планувати навчальну роботу, володіння прийомами економії часу, техніка розумової праці, гігієна розумової праці. Формування навичок слухання, читання конспектування. Особливості конспектування лекцій. Види конспектування. Форми й види усного та писемного мовлення. Ефективність ділового спілкування викладача та студента.

Семінарське заняття 3-4. Методи і прийоми роботи з інформацією (4 год.)

Основні поняття теми: самоспостереження, аналіз, самоорганізація, культура навчальної праці студента, прийоми економії часу, гігієна розумової праці, комунікація, аудіювання, усне та писемне мовлення, монолог, діалог, полілог, виступ, промова, доповідь, дискусія, диспут, читання, (ознайомлювань, вибіркоче, вивчальне), тематичні виписки, тези, конспект, есе, реферат, письмові творчі роботи, список джерел.

Рекомендована література: 7, 8, 21, 22, 28

МОДУЛЬ ІІ

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ «СОЦІАЛЬНА РОБОТА»

Змістовий модуль 1

Лекція 1. Моя майбутня професія – соціальний працівник. (2 год.)

Становлення професії соціальний працівник в Україні, визначення поняття “соціальний працівник”, його місце в освітньому просторі, статус; регламентуючі нормативно-правові документи, якими керується фахівець у процесі професійної діяльності. Розглядаються стандарти та освітньо-кваліфікаційна характеристика професії. Охарактеризовано основні вимоги до особистості соціального працівника; визначено професійні знання, уміння, кваліфікаційні вимоги, необхідні для виконання посадових обов’язків.

Семінарське заняття 1. Роль соціальних працівників у суспільному житті (2 год.)

Основні поняття теми: соціальний працівник, посада, кваліфікаційні вимоги, професійні ролі, кваліфікаційні рівні, посадові обов’язки, тарифно-кваліфікаційна характеристика.

Рекомендована література: 5, 16, 17, 18, 19, 20, 41, 42

Лекція 2-3. Специфіка професійної діяльності соціального працівника (4 год.)

Функціональний аспект діяльності соціального працівника. Специфіка та сфери професійної діяльності соціального працівника, типові завдання діяльності. Професійні ролі, які виконує соціальний працівник у професійній діяльності.

Семінарське заняття 2. Професіоналізм у соціальній роботі (2 год.)

Семінарське заняття 3. Сфери діяльності соціального працівника (2 год.)

Основні поняття теми: функції, професійна діяльність, роль, ролі соціального працівника.

Рекомендована література: 1, 2, 5, 16, 17, 18, 31, 32, 41, 42

Змістовий модуль 2

Лекція 4-5. Професійний портрет соціального працівника. (4 год.)

Зміст основних вимог до особистісних якостей соціального працівника (психологічні, морально-етичні, психоаналітичні, педагогічні). Взаємозв’язок між професійними і духовно-моральними якостями соціального працівника. Етика соціального працівника.

Семінарське заняття 4. Етичний кодекс соціальних працівників (2 год.)

Основні поняття теми: професійний портрет соціального працівника, теоретичні знання, практичні уміння, особистісні якості, психологічні, морально-етичні, психоаналітичні, педагогічні якості, етика, професійна етика.

Рекомендована література: 1, 2, 5, 6, 31, 32, 33, 37, 42, 44

Лекція 6-7. Етапи професійного зростання соціального працівника (4 год.)

Професійне становлення майбутнього соціального працівника у вищому навчальному закладі, підвищення професійного рівня у системі неперервної освіти, сутність процесу неперервної освіти, значення самовдосконалення на шляху до успіху.

Семінарське заняття 5. Форми професійного самовдосконалення соціальних працівників (2 год.)

Основні поняття теми: етапи зростання, освітньо-кваліфікаційні рівні, бакалавр, спеціаліст, магістр, атестація, післядипломна освіта, підвищення кваліфікації, неперервна освіта, самоосвіта, самовдосконалення, професійне самопізнання, професійне самовизначення, професійна самоорганізація, професійна самореалізація, професійне

самовдосконалення.

Рекомендована література: 1, 2, 5, 6, 31, 32, 33, 37, 41, 42, 44

Лекція 8. Компетентнісні виміри професії (2 год.)

Підготовка майбутніх соціальних працівників на засадах компетентнісного підходу, який дає можливість переосмислити роль соціального працівника у суспільстві, обґрунтовується необхідність володіння ключовими компетентностями для кваліфікованого професійного вирішення проблем будь-якої складності, дається характеристика ключових компетентностей.

Семінарське заняття 6. Комуникативна професійна компетентність соціального працівника (2 год.).

Основні поняття теми: компетентнісний підхід, компетенція, компетентність, професійна компетентність, професійні якості соціального працівника.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 31, 32, 33, 37, 41, 42, 44

Разом: 120 год., з них 22 год. – лекції, 20 год. – семінарські заняття, 14 год. – практичні заняття, самостійна робота – 56 год., модульний контроль – 8 год., підсумковий контроль (залік).

Модулі	МОДУЛЬ I			МОДУЛЬ II					
Назва модуля	Я-студент (87 балів)			Вступ до спеціальності «Соціальна робота» (174 балів)					
Змістовні модулі	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		
Теми лекцій	Витоки і шляхи розвитку Київського університету імені Бориса Грінченка	Кредитно-модульна система організації навчального процесу	Самоорганізація студента як базова умова успішного навчання. Методи та прийоми роботи з інформацією	Моя майбутня професія – соціальний працівник	Специфіка професійної діяльності соціального працівника		Професійний портрет соціального працівника	Етапи професійного зростання соціального працівника	Компетентнісні і виміри моєї професії
Кількість балів	1	1	1	1	2		2	2	1
Теми семінарських занять	Ім'я Бориса Грінченка – в назві університету	Форми організації навчання	Методи і прийоми роботи з інформацією.	Роль соціальних працівників у суспільному житті	Професіоналізм у соціальній роботі	Сфери діяльності соціального працівника	Етичний кодекс соціальних працівників	Форми професійного самовдосконалення соціальних працівників	Комунікативна професійна компетентність соціального працівника
Кількість балів	11	11	22	11	11	11	11	11	11
Виконання завдання для самостійної роботи	Табл. 6.1 (5 балів)	Табл. 6.1 (5 балів)	Табл. 6.1 (5 балів)	Табл. 6.1 (10 балів)	Табл. 6.1 (9 балів)		Табл. 6.1 (11 балів)	Табл. 6.1 (10 балів)	Табл. 6.1 (10 балів)
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (25 балів)			Модульна контрольна робота 1 (25 балів)			Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		
	МОДУЛЬ III ЛІДЕРСТВОСЛУЖІННЯ (152 бали)								
Теми практичних занять	Поняття про лідерство		Служіння як основний вид діяльності лідера	Міжособистісна комунікація лідера		Ефективна взаємодія в команді		Поняття про ціннісну сферу особистості	
Кількість балів	11		22	22		11		11	
Виконання завдань для самостійної роботи	Табл. 6.1 (10 балів)		Табл. 6.1 (10 балів)	Табл. 6.1 (10 балів)		Табл. 6.1 (10 балів)		Табл. 6.1 (10 балів)	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (25 балів)								
Розрахунок	<p>413:100=4,13.</p> <p>Студент набрав X балів; Розрахунок: X:4,13=XX балів.</p>								

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

МОДУЛЬ І. Я – СТУДЕНТ

Змістовий модуль 1

Тема 1. Витоки і шляхи розвитку Київського університету імені Бориса Грінченка
Семінарське заняття 1. Ім'я Бориса Грінченка – в назві університету. (2 год.)

План заняття:

I. Робота в малих групах з подальшою презентацією матеріалу:

1. Феномен Бориса Грінченка.
2. Педагогічна діяльність Бориса Грінченка.
3. Літературна, видавнича та фольклористична діяльність Бориса Грінченка.
4. Просвітницька діяльність Бориса Грінченка.
5. Етапи становлення ідеї Київського університету імені Бориса Грінченка.
6. Історія розвитку Київського університету імені Бориса Грінченка.
7. Структура університету.
8. Життєвий шлях Б. Д. Грінченка, чиє ім'я носить Університет.

Рекомендована література: 7, 8, 21, 22, 28

Тема 2. Кредитно-модульна система організації навчального процесу
Семінарське заняття 2. Форми організації навчання. (2 год.)

План заняття

I. Робота в малих групах з подальшою презентацією матеріалу:

1. Лекція. Види лекцій.
2. Семінарське заняття.
3. Практичне заняття. Відмінності від семінарського заняття.
4. Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ)
5. Що таке магістерська робота.
6. Самостійна робота як основний засіб засвоєння студентом навчального

матеріалу.

Рекомендована література: 7, 8, 21, 22, 28

Тема 3. Самоорганізація студента як базова умова успішного навчання. Методи і прийоми роботи з інформацією

Семінарське заняття 3-4. Методи і прийоми роботи з інформацією. (4 год.)

План заняття:

I. Робота в малих групах з подальшою презентацією матеріалу:

1. Основні етапи сприймання та осмислення навчальної інформації.
2. Особливості роботи з книгою. Види читання.
3. Основні техніки запам'ятовування.
4. Пошук інформації соціально-педагогічного спрямування в Інтернет.
5. Особливості організації власного часу (стратегії самоорганізації та організації власного часу).
6. Культура навчальної праці студента – уміння планувати навчальну роботу, володіння прийомами економії часу, техніка розумової праці, гігієна розумової праці.
7. Формування навичок слухання, читання конспектування (особливості, види конспектування).
8. Форми й види усного та писемного мовлення.
9. Ефективність ділового спілкування викладача та студента.

Рекомендована література: 7, 8, 21, 22, 28

МОДУЛЬ II

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ «СОЦІАЛЬНА РОБОТА»

Змістовий модуль 1

Тема 1. Моя майбутня професія – соціальний працівник

Семінарське заняття 1. Роль соціальних працівників у суспільному житті (2 год.)

План заняття:

7. Фах соціального працівника в Україні.
8. Напрями становлення соціальної роботи як професії
9. Соціальний працівник: особистість і професія
10. Відносини між соціальним працівником і клієнтом.

Рекомендована література: 5, 6, 16, 17, 18, 19, 20, 42

Тема 2. Специфіка професійної діяльності соціального працівника

Семінарське заняття 2. Професіоналізм у соціальній роботі (2 год.)

План

1. Соціальний працівник: особистість і професія
2. Професія соціального працівника в соціальній сфері
3. Критерії компетентності соціального працівника загального профілю.
4. Професійні ролі соціального працівника

Рекомендована література: 1, 2, 5, 6, 16, 17, 18, 31, 32, 42, 44

Тема 2. Специфіка професійної діяльності соціального працівника

Семінарське заняття 3. Сфери діяльності соціального працівника (2 год.)

План

1. Соціальний працівник як представник універсального виду діяльності.
2. Конкретизація діяльності соціального працівника виходячи з функцій: прогностичної, діагностичної, попереджувально-профілактичної, правозахисної, соціально-побутової тощо.
3. Сфери діяльності соціального працівника.

Рекомендована література: 1, 2, 5, 6, 16, 17, 18, 19, 20, 31, 32, 42

Тема 3. Професійний портрет соціального працівника.

Семінарське заняття 4. Етичний кодекс соціальних працівників (2 год.)

План

1. Стандарти етичної поведінки і шляхи її впровадження.
2. Особливості взаємодії соціального працівника з клієнтом.
3. Правила взаємодії соціального працівника з організаціями.
4. Стандарти взаємодії з колегами.
5. Права та обов'язки соціального працівника.

Рекомендована література: 1, 2, 5, 6, 15, 31, 32, 33, 37, 42, 44

Тема 4. Етапи професійного зростання соціального працівника (4 год.)

Семінарське заняття 5. Форми професійного самовдосконалення соціальних працівників (2 год.)

План

1. Сутність професійного самовдосконалення.
2. Напрями професійного самовдосконалення соціальних працівників
3. Форми професійного самовдосконалення особистості соціального працівника у

державних організаціях

4. Форми професійного самовдосконалення особистості соціального працівника у недержавних організаціях

Рекомендована література: 1, 2, 5, 6, 31, 32, 33, 37, 41, 42, 44

Тема 5. Компетентнісні виміри професії

Семінарське заняття 6. Комунікативна професійна компетентність соціального працівника (2 год.).

План

1. Професійна компетентність соціального працівника
  2. Комунікативні професійно значущі якості соціального працівника
  3. Єдність змісту і технологій у формуванні комунікативної компетентності соціального працівника
  4. Спілкування як спосіб взаємодії людей: правила спілкування
  5. Типи вимог до фахівця як необхідний компонент процесу спілкування
- Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 31, 32, 33, 37, 41, 42, 44

МОДУЛЬ III ЛІДЕРСТВОСЛУЖІННЯ

Змістовий модуль 1

Тема. 1. Поняття про лідерство

Практичне заняття 1. Поняття про лідерство (2 год).

План заняття:

I. Робота в малих групах з подальшою презентацією матеріалу:

1. Лідерство як особистісна властивість та як соціально-психологічне явище.
2. Теорії лідерства.
3. Особливості світнього лідерства.
4. Поняття сили, впливу та лідерства.
5. Основні філософські концепції лідерства.
6. Типи лідерства.

Тема 2. Служіння як основний вид діяльності лідера

Практичне заняття 2. Служіння як основний вид діяльності лідера (4 год).

План заняття:

I. Робота в малих групах з подальшою презентацією матеріалу:

1. Поняття моделі, стилю, теорії та філософії лідерства-служіння.
2. Принципи лідерства служіння.
3. Служіння іншим як основний вид діяльності лідера.
4. Відмінності лідера, що служить та лідера, що керує.
5. Цінності та їх важливість для лідерства.

Тема 3. Міжособистісна комунікація лідера

Практичне заняття 3. Міжособистісна комунікація лідера (4 год).

План заняття:

I. Робота в малих групах з подальшою презентацією матеріалу:

1. Комунікація як інструмент ефективного лідера.

2. Розвиток комунікативних навичок.
3. Вербальна і невербальна комунікація.
4. Психологічні аспекти міжособистісної комунікації лідера.

Тема 4. Ефективна взаємодія в команді

Практичне заняття 4. Ефективна взаємодія в команді (2 год).

План заняття:

I. Робота в малих групах з подальшою презентацією матеріалу:

1. Поняття групи, команди, колективу.
2. Створення команди та основні принципи роботи в команді.
3. Високоефективні команди.
4. Способи розвитку лідерського потенціалу членів команди.

Тема 5. Поняття про ціннісну сферу особистості

Практичне заняття 5. Поняття про ціннісну сферу особистості (2 год).

План заняття:

I. Робота в малих групах з подальшою презентацією матеріалу:

1. Поняття про ціннісну сферу особистості.
2. Основні групи цінностей. Система цінностей.
3. Виявлення власної системи цінностей.
4. Взаємозв'язок цінностей та поведінки.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

МОДУЛЬ I Я – СТУДЕНТ

Змістовий модуль 1

Тема: Витоки і шляхи розвитку Київського університету імені Бориса Грінченка – 4 год.

1. Виконати тест «Перші університети».
2. Проаналізувати віхи становлення та розвитку університету імені Бориса Грінченка. Відповіді запишіть в таблицю.
3. Виписати в таблицю перші університети на теренах України.

(Див. Я – студент : навч. посіб. / [Жильців О.Б., Караман С. О., Левітас Ф.Л., Линьок К. О. та ін. ; За заг. Ред. Огнев'юка В. О.] – К. : Київськ. Ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – 224 с. – С. 23 – 36.

Рекомендована література: 7, 8, 21, 22, 28

Тема: Кредитно-модульна система організації навчального процесу – 2 год.

1. Виконати тест до теми «Я навчаюсь за кредитно-модульною системою» навчального посібника «Я – студент» стор. 89 – 90.

(див. Я – студент : навч. посіб. / [Жильцов О.Б., Караман С. О., Левітас Ф.Л., Линьок К. О. ; За заг. ред. Огнев'юка В. О.] – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – 224 с. – С. 71-90.

Рекомендована література: 7, 8, 21, 22, 28

Тема: Самоорганізація студента як базова умова успішного навчання. Методи і прийоми роботи з інформацією. – 4 год.

1. Розробити пам'ятку для студента по роботі з книгою
2. Виконати тест до теми «Я – в інформаційному середовищі університету» на стор. 156 навчального посібника «Я – студент» (див. Я – студент : навч. посіб. / [Жильцов О. Б., Караман С. О., Левітас Ф.Л., Линьок К. О. та ін. ; За заг. ред. Огнев'юка В. О.] – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – 224 с. – С. 135 - 156.
3. Підготувати реферативне повідомлення на одну з запропонованих тем та розробити план презентації в аудиторних умовах:

- а) “Основні етапи сприймання та осмислення навчальної інформації”.
- б) “Особливості роботи з книгою. Види читання”.
- с) “Основні техніки запам'ятовування”.

(див. Я – студент : навч. посіб. / [Жильцов О. Б., Караман С. О., Левітас Ф.Л., Линьков К. О. та ін. ; За заг. ред. Огнев'юка В. О.] – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – 224 с.)

Рекомендована література: 7, 8, 21, 22, 28

МОДУЛЬ II ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ «СОЦІАЛЬНА РОБОТА»

Змістовий модуль 1

Тема. Моя майбутня професія – соціальний працівник – 6 год

1. Виконати тести до розділу «Моя майбутня професія – соціальний працівник» на ст. 32-34 з навчально-методичного посібника «Вступ до спеціальності: соціальна робота» (див. Тимошенко Н. Є. Вступ до спеціальності: соціальна робота. Модуль 2 : навч. посіб. /Тимошенко Н. Є. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. – 245 с.

2. Виконайте завдання 1-5 до розділу «Моя майбутня професія – соціальний

працівник» на ст. 37-45 з навчально-методичного посібника «Вступ до спеціальності: соціальна робота» (див. Тимошенко Н. Є. Вступ до спеціальності: соціальна робота. Модуль 2 : навч. посіб. /Тимошенко Н. Є. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. – 245 с.

Рекомендована література: 5, 6,16, 17, 18, 19, 20, 42

Тема 2.Специфіка професійної діяльності соціального працівника – 6 год.

1. Виконати тести до розділу «Специфіка професійної діяльності соціального працівника» на ст. 67-70 з навчально-методичного посібника «Вступ до спеціальності: соціальна робота» (див. Тимошенко Н. Є. Вступ до спеціальності: соціальна робота. Модуль 2 : навч. посіб. /Тимошенко Н. Є. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. – 245 с.

2. Виконайте завдання 1-4 до розділу «Специфіка професійної діяльності соціального працівника» на ст. 73-79 з навчально-методичного посібника «Вступ до спеціальності: соціальна робота» (див. Тимошенко Н. Є. Вступ до спеціальності: соціальна робота. Модуль 2 : навч. посіб. /Тимошенко Н. Є. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. – 245 с.

Рекомендована література: 1, 2, 5, 6,16, 17, 18, 19, 20, 31, 32, 42

Змістовий модуль 2

Тема: Професійний портрет соціального працівника – 6 год.

1. Виконати тести до розділу «Професійний портрет соціального працівника» на ст. 98-100 з навчально-методичного посібника «Вступ до спеціальності: соціальна робота» (див. Тимошенко Н. Є. Вступ до спеціальності: соціальна робота. Модуль 2 : навч. посіб. /Тимошенко Н. Є. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. – 245 с.

2. Виконайте завдання 1-6 до розділу «Професійний портрет соціального працівника» на ст. 103-119 з навчально-методичного посібника «Вступ до спеціальності: соціальна робота» (див. Тимошенко Н. Є. Вступ до спеціальності: соціальна робота. Модуль 2 : навч. посіб. /Тимошенко Н. Є. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. – 245 с.

Рекомендована література: 1, 2, 5, 6, 15, 31, 32, 33, 37, 42, 44

Тема. Етапи професійного зростання соціального працівника – 8 год.

1. Виконати тести до розділу «Етапи професійного зростання соціального працівника» на ст. 143-146 з навчально-методичного посібника «Вступ до спеціальності: соціальна робота» (див. Тимошенко Н. Є. Вступ до спеціальності: соціальна робота. Модуль 2 : навч. посіб. /Тимошенко Н. Є. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. – 245 с.

2. Виконайте завдання 1-5 до розділу «Етапи професійного зростання соціального працівника» на ст. 149-155 з навчально-методичного посібника «Вступ до спеціальності: соціальна робота» (див. Тимошенко Н. Є. Вступ до спеціальності: соціальна робота. Модуль 2 : навч. посіб. /Тимошенко Н. Є. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. – 245 с.

Рекомендована література: 1, 2, 5, 6, 31, 32, 33, 37, 41, 42, 44

Тема. Компетентнісні виміри майбутньої професії – 6 год.

1. Виконати тести до розділу «Компетентнісні виміри професії» на ст. 182-184 з навчально-методичного посібника «Вступ до спеціальності: соціальна робота» (див. Тимошенко Н. Є. Вступ до спеціальності: соціальна робота. Модуль 2 : навч. посіб. /Тимошенко Н. Є. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. – 245 с.

2. Виконайте завдання 1-5 до розділу «Компетентнісні виміри професії» на ст. 187-197 з навчально-методичного посібника «Вступ до спеціальності: соціальна робота» (див. Тимошенко Н. Є. Вступ до спеціальності: соціальна робота. Модуль 2 : навч. посіб. /Тимошенко Н. Є. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. – 245 с.

Рекомендована література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 31, 32, 33, 37, 41, 42, 44

МОДУЛЬ III ЛІДЕРСТВОСЛУЖІННЯ

Змістовий модуль 1

Тема 1. Поняття про лідерство – 2 год.

1. Проаналізувати ситуацію з власного досвіду або з інших джерел (фільм, книга тощо), де герой намагався контролювати ситуацію з позиції сили.

Тема 2. Служіння як основний вид діяльності лідера – 4 год.

1. Написати есе на тему «Я лідер-служитель».

Тема 3. Міжособистісна комунікація лідера – 4 год.

1. Прослухати та продивитися виступи двох-трьох ведучих прямого ефіру на радіо та телебаченні. Оцінити їх мовлення з точки зору використання інтонації, жестикуляції, міміки. Звернути увагу на те, як впливають на сприймання змісту повідомлення такі деталі, як колір та стиль одягу, прикраси, косметика, зачіска, тощо.
2. Розробити психологічний атлас проявів людського тіла.
3. Описати п'ять жестів, які Ви найчастіше використовуєте у розмові.

Тема 4. Ефективна взаємодія в команді – 2 год.

1. Пройти он-лайн тест Томаса на визначення стилю поведінки у конфліктній ситуації (посилання на тест <http://mirtestoff.ru/test/tomas.php>).
2. Пригадати конфліктну ситуацію з власного досвіду; написати шлях вирішення цієї ситуації з позицій лідерства служіння; виконати вправу «Чотири квадрати» для людини, з якою часто виникають непорозуміння.

Тема 5. Поняття про ціннісну сферу особистості – 2 год.

1. Визначити свої найголовніші (5-7) ключові цінності та записати дії, що демонструють ці цінності.

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи бакалаврами, подано у вигляді табл. 6.1.

Таблиця 6.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
МОДУЛЬ I. Я-студент			
Змістовий модуль 1			
Тема 1. Витоки і шляхи розвитку Київського університету імені Бориса Грінченка (5 год.)	семінарське заняття, залік	5	I-II
Тема 2. Кредитно-модульна система організації навчального процесу (4 год.)	семінарське заняття, залік	5	II-III
Тема 3. Самоорганізація студента як базова умова успішного навчання. Методи і прийоми роботи з інформацією (5 год.)	семінарське заняття, модульний контроль, залік	5	III-IV
Разом: 14 год	Разом: 15 балів		
МОДУЛЬ II. ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ «СОЦІАЛЬНА РОБОТА»			
Змістовий модуль 1			
Тема 4. Моя майбутня професія (6 год.)	семінарське заняття., залік	10	IV-V
Тема 5. Специфіка професійної діяльності (6 год.)	семінарське заняття, модульний контроль, залік	9	V- VI
Разом: 12 год	Разом: 19 балів		
Змістовий модуль 2			
Тема 6. Професійний портрет соціального працівника (6 год.)	семінарське заняття, залік	11	VI- VII
Тема 7. Етапи професійного зростання (6 год.)	семінарське заняття, залік	10	VII- VIII
Тема 8. Компетентнісні виміри моєї професії (4 год.)	семінарське заняття, модульний контроль, залік	10	VIII-IX
Разом: 16 год.	Разом: 50 балів		
МОДУЛЬ III ЛІДЕРСТВОСЛУЖІННЯ			
Змістовий модуль 1			
Тема. 1. Поняття про лідерство – 2 год.	практичне заняття, залік	10	IX-X
Тема 2. Служіння як основний вид діяльності лідера – 4 год.	практичне заняття, залік	10	X-XI
Тема 3. Міжособистісна комунікація лідера – 4 год.	практичне заняття, залік	10	XI-XII
Тема 4. Ефективна взаємодія в команді – 2 год.	практичне заняття, залік	10	XII-XIII
Тема 5. Поняття про ціннісну сферу особистості – 2 год.	практичне заняття, модульний контроль, залік	10	XIII-XIV
Всього разом: 56 год.	Всього разом: 115 балів		

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студента з дисципліни «Університетські студії» оцінюються за системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 7.1, табл. 7.2.

Таблиця 7.1

Система оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни
«Університетські студії»

Вид діяльності	Бал	Σ балів
1. Відвідування лекцій	11	11 x 1 = 11
3. Відвідування семінарських занять	1	10 x 1 = 10
4. Виконання семінарських занять	10	10 x 10 = 100
5. Відвідування практичних занять	1	7 x 1 = 7
6. Виконання практичних занять	10	7 x 10 = 70
7. Самостійна робота	13	115
8. Виконання мод. контр. роботи	25	4 x 25 = 100
РАЗОМ БАЛІВ		413
РОЗРАХУНОК КОЕФІЦІЕНТУ		413:100 = 4,13

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських та практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях (див. п. «Захист творчих проєктів»).

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Форма контролю – залік. Коефіцієнт з даної дисципліни дорівнює **4,13** ($413 : 100 = 4,13$).

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських та практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студента-бакалавра застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; звіт, реферат, есе.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 7.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ЕКТС

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань(умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), ретроспективний метод.

IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ Я – студент : навч. посіб. / [Огнев'юк В. О., Жильцов О. Б., Караман С. О. та ін. ; За заг. ред. Огнев'юка В. О.] – 5-те вид., зі змінами – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. – 202 с.
- ✓ Сходинки зростання. Практикум до навч. посіб. «Я – студент» / Огнев'юк В. О., Жильцов О. Б., Морзе Н. В. та ін. ; За заг. ред. Огнев'юка В. О.] – 5-те вид., зі змінами – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. – 68 с.
- ✓ Тимошенко Н. Є. Вступ до спеціальності: соціальна робота. Модуль 2 : навч. посіб. / Тимошенко Н. Є. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. – 245 с.
- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ презентації теоретичного матеріалу в Power Point
- ✓ роздаткові матеріали для самостійної роботи студента під час практичних занять;
- ✓ контрольні завдання для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ тести

Х. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна до модуля 1, 2:

3. Вступ до соціальної роботи : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / за ред. Т. В. Семигіної, І. І. Миговича. 2-е вид. – К. : Академвидав, 2010. – 304 с.
4. Карпенко О. Г. Вступ до спеціальності «Соціальна робота» : навч.-метод. посіб. / Карпенко О. Г. – К. : Слово, 2011. – 248 с.
5. Комунікативна професійна компетентність як умова взаємодії соціального працівника з клієнтом : навч.-метод. посіб. / А. Й. Капська, Л. В. Долинська, О. Г. Карпенко, В. С. Филипчук ; за ред. А. Й. Капської. – К. : ДЦССМ, 2003. – 87 с.
6. Лукашевич М. П. Соціальна робота: теорія і практика : навч. посіб. / М. П. Лукашевич, Т. В. Семигіна. – 2-е вид. – К. : Каравела, 2014. – 368 с.
7. Соціальна робота : навч. посіб. / К. М. Левківський, В. Л. Кулініченко, В. Є. Слушаєва та ін. – К. : НТУУ «КПІ», 2011. – 372 с.
8. Тимошенко Н. Є. Вступ до спеціальності: соціальна робота. Модуль 2 : навч. посіб. / Тимошенко Н. Є. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2014. – 245 с.
9. Я – студент : навч. посіб. / [В. О. Огнев'юк, О. Б. Жильцов, С. О. Караман; за заг. ред. В. О. Огнев'юка]. – 2-е вид., доопр. – К. : Київськ. Ун-т імені Бориса Грінченка, 2012. – 224 с.

Основна до модуля 3:

1. Marshall Christensen, Yerezhap Mambetkazyev, and Daniel Ballast, (2011), USA-Kazakhstan. In the name of future generations. Ust-Kamenogorsk: KAFU Publications (Russian Version).
2. Бояцис Р. Резонансное лидерство: самосовершенствование и построение плодотворных взаимоотношений с людьми на основе активного сознания, оптимизма и эмпатии / Бояцис Р. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. – 300 с.
3. Кови С. Лидерство, основанное на принципах / Кови С., пер. с англ. П. Самсонова. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2009. – 302 с.
4. Корпоративная культура и лидерство: пер. с англ. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2008. – 160 с.

Додаткова до модуля 1, 2:

10. Айзенк Г. Проверьте свои способности / Айзенк Г. ; пер. с англ. А. Н. Лука, И. С. Хорола ; предисл. И. С. Хорола. – 2-е изд. – Рига : Виеда, 1992. – 176 с.
11. Актуальні проблеми теорії та практики соціальної роботи на межі тисячоліть : монографія / за ред. С. В. Толстоухової. – К. : УДЦССМ, 2001. – 344 с.
12. Александрова О. Н. Психология социальной работы : учеб. пособ. / Александрова О. Н., Боголюбова О. Н., Васильева Н. Л. ; под общ. ред. М. А. Гулиной. – СПб. : Питер, 2002. – 352 с. : ил.
13. Алексеева Л. С. Справочное пособие по социальной работе / Алексеева Л. С., Бобкова П. В., Бурлака Г. Ю. ; под ред. А. М. Панова, Е. И. Холостовой. – М. : Юрист, 1997. – 168 с.
14. Бурая Н. П. Соціальна робота : навч. посіб. / Бурая Н. П. – Х. : Ун-т внутрішніх справ, 1996. – 104 с.
15. Вуджек Т. Тренировка ума / Вуджек Т. – СПб. : Питер Пресс, 1996. – 288 с.
16. Гуслякова Л. Г. Основы теории социальной работы : учеб. пособ. / Л. Г. Гуслякова, Е. И. Холостова. – М. : ГАСБУ, 1997. – 187 с.
17. Динамика ценностей в социальной работе / под ред. С. Шардлоу. – Амстердам-К. : АПУ, 1996. – 206 с.
18. Зверєва І. Д. Соціальна робота з дітьми і молоддю (теоретико-методологічні аспекти) / Зверєва І. Д., Керецман І. В., Пічкарь О. І. – Ужгород : УжНУ, 2000. – 192 с.

19. Капська А. Й. Соціальна робота : технологічний аспект / Капська А. Й. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 352 с.
20. Капська А. Й. Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю : навч.-метод. посіб. / Капська А. Й. – К. : УДЦССМ, 2001. – 220 с.
21. Капська А. Й. Соціальна робота : навч. посіб. / Капська А. Й. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 328 с.
22. Лукашевич М. П. Теорія і методи соціальної роботи : навч. посіб. / М. П. Лукашевич, І. І. Мигович. – К. : ПАУП, 2002. – 136 с.
23. Мороз О. Г. Підготовка майбутнього вчителя: зміст та організація : навч. посіб. / Мороз О. Г., Сластьонін В. О., Філіпенко Н. І. – К. : [б. в.], 1997. – 168 с.
24. Мостова І. Першокурснику: поради психолога / Мостова І. – К. : [б. в.], 2000. – 231 с.
25. Основи соціальної роботи : [навч. посіб.] / за ред. Т. Семигіної, І. Григи. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська Академія», 2004. – 178 с.
26. Основы социальной работы : учебник / отв. ред. П. Д. Павленок. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : ИНФРА-М, 2001. – 395 с.
27. Основы социальной работы : учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений / [Н. Ф. Басов, В. М. Басова, О. Н. Бессонова и др.] ; под ред. Н. Ф. Басова. – 4-е изд., стер. – М. : Академия, 2008. – 288 с.
28. Пейн М. Сучасна теорія соціальної роботи / Пейн М. – К. : [б. в.], 2000. – 456 с.
29. Робота з клієнтами соціальних служб / упор. З. Г. Зайцева, І. Д. Зверєва. – К. : Етносфера, 1994. – 114 с.
30. Самоорганизация студентов первого курса : учеб. пособ. / П. Е. Рыженков, Е. В. Марусова, Л. М. Хаславская и др. ; под ред. П. Е. Рыженкова. – Новосибирск : Изд-во Новосиб. ун-та, 1990. – 120 с.
31. Семигіна Т. В. Інновації у соціальних службах : навч.-метод. посіб. / Семигіна Т. В., Покладова В. В., Грига І. М. – К. : Пульсари, 2002. – 168 с.
32. Семигіна Т. В. Введення в соціальну роботу : навч. посіб. / Семигіна Т. В., Грига І. М., Шевчук О. С. – К. : Фенікс, 2001. – 288 с.
33. Соціальна робота : [навч. посіб.] : у 3-х ч. / Н. Б. Бондаренко, І. М. Грига, Н. В. Кабаченко та ін. ; за ред. Т. В. Семигіної, І. М. Григи. – К. : «Видавничий дім «Києво-могилянська академія», 2004. – Ч. 1. Основи соціальної роботи. – 178 с.
34. Соціальна робота : навч. посіб. у 7-ми кн. / В. П. Андрущенко, В. П. Бех, М. П. Лукашевич та ін. – К. : ДЦССМ, 2002. – Кн. 2. – 440 с.
35. Социальная работа : ученик для студ. вузов / под общ. ред. В. И. Курбатова. – Ростов н/Д : Феникс, 2000. – 576 с.
36. Социальная работа: теория и практика : учеб. пособ. / отв. ред. Е. И. Холостова, А. С. Совина. – М. : ИНФРА-М, 2001. – 427 с.
37. Соціальна робота в Україні: перші кроки / під ред. В. Полтавця. – К. : "КМ Academia", 2000. – 236 с.
38. Соціальна робота в Україні: теорія та практика : посібник для підвищення кваліфікації працівників центрів соціальних служб для молоді : у 3-х ч. / за заг. ред. А. Я. Ходорчука. – К. : ДЦССМ, 2002. – Ч. 3. – 172 с.
39. Соціальна робота в Україні: теорія і практика / під ред. С. В. Толстоухової, І. М. Пінчук. – К. : ДЦССМ, 2002. – 104 с.
40. Соціальна робота : у 7-ми кн. : короткий енциклопедичний словник / В. П. Андрущенко, В. П. Бех, В. А. Башкірєв та ін. – К. : ДЦССМ, 2002. – Кн. 4. – 536 с.
41. Теория социальной работы : учебник / под ред. Е. И. Холостовой. – М. : Юрист, 2001. – 334 с.

42. Тетерский С. В. Введение в социальную работу : учеб. пособ. / Тетерский С. В. – М. : Академ. проект, 2000. – 496 с.

43. Тимошенко Н. Є. Етапи професійного зростання соціальних працівників в системі неперервної освіти / Н. Є. Тимошенко // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка : зб. наук. пр. / за ред. : В. С. Курило, С. Я. Харченко, С. В. Харченко. – Луганськ : ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2014. – С. 132–140.

44. Тюптя Л. Т. Соціальна робота (теорія і практика) : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / Л. Т. Тюптя, І. Б. Іванова. – К. : Україна, 2004. – 408 с.

45. Фирсов М. В. Теория социальной работы : учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений / М. В. Фирсов, Е.Г. Студенова. – М. : ВЛАДОС, 2001. – 432 с.

46. Холостова Е. И. Профессионализм в социальной работе : учеб. пособ. – М. : Дашков и К, 2007. – 236 с.

Додаткова до модуля 3:

1. Covey, Stephen. Leadership Is a Choice. New York: Simon & Schuster, 2001.

2. Handbook of Leadership Theory and Practice: A Harvard Business School Centennial Colloquium. Edited by Nitin Nohrai and Rakesh Khurana. Harvard Business Press, 2010, Boston, Massachusetts.

3. Marshall Christensen (2012). Creating University Cultures of Leadership. Co-Serve Int.

4. Marshall Christensen, Yerezhep Mambetkazyev, and Daniel Ballast, (2011), USA-Kazakhstan. In the name of future generations. Ust-Kamenogorsk: KAFU Publications (Russian Version).

5. Redd, K. & Pastoral. (2009). Stand Tall : Essays on life and servant leadership. Indiana, Westfield: Greenleaf Center for Servant Leadership.

Робоча програма навчального курсу
"УНІВЕРСИТЕТСЬКІ СТУДІЇ"

Укладач: *Тимошенко Наталія Євгенівна*, старший викладач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка

Якименко Анастасія Вікторівна, викладач кафедри загальної, вікової та педагогічної психології Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка.